

GRADIŠČA — UTRJENE NASELBINE V SLOVENIJI

FRANC TRUHLAR

Ljubljana

V razgibanem geografskem položaju in političnem razvoju Slovenije, ki je predstavljala v alpsko-jadranskem medprostoru vselej pomembno mednarodno stičišče in cestno križišče z magistralno povezavo panonskih in noriških pokrajin z jadranskim območjem in Italijo, so imela gradišča kot utrjene naselbinske postojanke v arheoloških obdobjih določeno poselitveno-zgodovinsko vlogo.

Okrog 600 doslej v Sloveniji evidentiranih »gradišč« spričuje pomemben naselitveni potencial Slovenije, od bronaste dobe do zgodnjega srednjega veka, z vzponom v klasičnem halštatu in upadom v naslednjih obdobjih. Pozneje so nastajali včasih na gradiščih rimski kasteli, poganska svetišča, starokrščanske bazilike, srednjeveški gradovi, tabori in svetišča ali nekatera sedanja naselja.

V pretežno goratem svetu Slovenije z naravno zavarovano lego gradišč, ojačeno z obzidji, nasipi, jarki, okopi, je bila zagotovljena tudi varnost okolišnjih selišč. Večje gradiščne aglomeracije so bile povezane s potmi, ki so nekatere služile za osnovo poznejšega prometnega omrežja. Gradišča so bila trajno naseljena ali začasno uporabljena kot zatočišča za bližnja naselja. Poleg naselbinske so imela gradišča tudi obrambno funkcijo.

Najbolj razširjeno in arheološko najbolj dognano krajevno ali ledinsko ime, ki gradišča označuje ali indicira, je prav oznaka Gradišče, z različnimi sestavljenkami in izpeljankami. (Glej še seznam toponima Gradišče v *ANSI*, str. 106—112). Poleg naštetih toponimov označujejo ali indicirajo gradišča, to je stare naselbinske postojanke pogosto drugi toponimi, kot: Ajdovščina, Ajdna, Baba, Cvinger, Devin, Dunaj, Goli hrib, Goli vrh, Golo, Gora, Goričica, Grič, Griža, Grmada, Holm (Holmec, Homec, Hom), Hrib, Kaštelir, Kopa, Kucelj, Kučar, Kum, Mačkovec, Obla gorica, Obroba, Ostrež, Ostri vrh, Plešivec, Plešivica, Straža, Stražica, Stražišče, Stražni hrib, Stražnik, Strma gora, Strmec, Strmica, Sveta gora, Sveti hrib, Špičasti hrib, Špiček, Špikelj, Tabor, Tinje, Tinjska gora, Tolsti vrh, Ulaka (Volaka), Vahta, Varda, Videž, Vrh -- in večkrat tudi imena višin po starih patrocinih.

Razprostranjenost gradišč v Sloveniji je razvidna iz priloženega zemljevida gradišč. Ker se večina gradišč veže na halštatska najdišča, je tudi njihova intenzivnost največja v halštatskih predelih Slovenije, predvsem v njenem zahodnem in jugozahodnem območju.

V času invazij, zlasti v zgodnjem srednjem veku, so opravljala mnoga gradišča verjetno tudi funkcijo refugijev. To so bile navadno dobro zavarovane postojanke na obrobju vpadnic ali pa take v odmaknjenih predelih, kamor se je zateklo ogroženo prebivalstvo za daljši čas. Na marsikaterem takem refugiju zasledimo tudi ostanke starokrščanskih cerkev, ponekod tudi dvojne, s konsignatorijem in baptisterijem.

Gradišča predstavljajo v naselbinskem sklopu Slovenije specifičen problem. Čas je strukturo gradišč močno preobrazil ali pa za njimi zabrisal vsako sled. To dejstvo, ki ga ugotavljajo tudi novejša terenske topografske raziskave, pa narekuje, da se dosedanja gradiščna dokumentacija preveri in izpopolni, predvsem pa, da se raziščejo kot domnevno evidentirana ali samo z arheološkimi toponimi nakazana gradišča. Temu namenu naj služi kot temeljni pripomoček pričujoči seznam gradišč, s podatki, ki so navedeni v *ANSI*. in s pripadajočim zemljevidom gradišč, katerega številke se skladajo s številkami seznama.

SEZNAM GRADIŠČ (KASTELOV)

Podatek v (oklepajih) pomeni sosedno naselje gradišča.

Vprašaj (?) za imenom pomeni domnevno ali časovno neopredeljeno gradišče, rimska številka, ulomljena z arabsko, npr. VI/7, pa arheološko regijo in sektor po delu *ANSI*.

- | | |
|--|---|
| 1 Ajdinja, 1048 m (Potoki) VI/7 | 26 Bohinjska Češnjica?, VI/12 |
| 2 Ajdovska gomila (Orehovica) IX/13 | 27 Borl ?, XVIII/2 |
| 3 Ajdovski grad ? (Rovte) VIII/31 | 28 Boršt ?, XII/9 |
| 4 Ajdovski gradec (Bohinjska Bistrica) VI/3 | 29 Borštek (Metlika) XI/5 |
| 5 Ajdovski gradec (Zavrhek) III/13 | 30 Boštanj (Malo Mlačevo) VIII/9 |
| 6 Ajdovščina II/1 | 31 Brecljev hrib, 509 m, (Smlednik) VII/12 |
| 7 Ajdovščina (Rodik) III/2 | 32 Brestovica pri Komnu III/6 |
| 8 Ajdovščina, 496 m, (Zaboršt pri Dolu) VIII/6 | 33 Brezovica pri Predgradu XI/6 |
| 9 Ančnikovo gradišče (Jurišna vas) XVII/27 | 34 Brinjeva gora (Zreče) XVI/38 |
| 10 Arhovo gradišče (Zgornje Duplje) VII/7 | 35 Brod VI/3 |
| 11 Avber III/3 | 36 Brvace VIII/9 |
| 12 Avče II/8 | 37 Bukova gora (Retje) XIII/4 |
| 13 Baba (Slavina) V/10 | 38 Bušča vas XII/9 |
| 14 Babičevo gradišče (Tinje) XVII/27 | 39 Cerkno ?, I/3 |
| 15 Bač V/8 | 40 Cirkov IX/6 |
| 16 Bezovica III/1 | 41 Cirkov XII/23 |
| 17 Bičevje (Tolsti vrh) IX/13 | 42 Cvinger, 610 m, (Dolenja vas) V/2 |
| 18 Bičje, 474 m, VIII/26 | 43 Cvinger, 268 m, (Dolenjske Toplice) IX/3 |
| 19 Bistrica pri Rušah XVII/25 | 44 Cvinger (Vinkov vrh) IX/4 |
| 20 Blagovica VIII/1 | 45 Černigovi ?, 510 m, (Štomaž) II/1 |
| 21 Blečji vrh (Jelšavec) IX/16 | 46 Češnjica VII/20 |
| 22 Bled VI/2 | 47 Črni potok pri Kočevju ?, X/2 |
| 23 Bločice V/2 | 48 Črni vrh VIII/27 |
| 24 Bodešče VI/2 | 49 Čuk, 753 m, (Rodik) III/2 |
| 25 Bohinjska Bela VI/2 | 50 Debela Griža (Hrpelje) III/5 |
| | 51 Dekanski hrib, 285 m, (Dekani) IV/1 |
| | 52 Der (Robič) I/6 |

- 53 Dobovec XIII/11
- 54 Dobrova ?, VIII/5
- 55 Dolenja Stara vas ?, IX/13
- 56 Dolenja vas X/1
- 57 Dolenja vas pri Senožčah ?, III/10
- 58 Dolenji Globodol ?, (Gorenji Globodol) IX/7
- 59 Dolga vas ?, X/2
- 60 Dolnja Stara vas IX/14
- 61 Dolnje Vreme, 488 m, III/13
- 62 Dovin, 123 m, (Šternci) IV/7
- 63 Drenov vrh, 487 m, (Repnje) VIII/42
- 64 Dunaj (Jereka) VI/12
- 65 Dunaj (Trbovlje) XIII/11
- 66 Dunaj (Dunaj), Mladovine XII/25
- 67 Dvori III/4
- 68 Erzelj ?, III/12
- 69 Famlje, 454 m, III/13
- 70 Farovski hrib, 420 m, (Podgorica) VIII/36
- 71 Frtica ?, (Zadobje) VII/3
- 72 Gabrje IX/1
- 73 Gabrovica ?, VIII/39
- 74 Glem IV/4
- 75 Glinjek XIII/8
- 76 Globočice (Koprivnik) XII/12
- 77 Golac, 799 m, III/7
- 78 Gomila IX/6
- 79 Gora, ?, 824 m, (Polhov Gradec) VIII/27
- 80 Gorenja Straža IX/12
- 81 Gorenje Gradišče IX/3
- 82 Gorenje Gradišče pri Šentjerneju IX/13
- 83 Gorenje Poljane, 1060 m, (Dolenje Poljane) V/9
- 84 Gorenje Polje IX/3
- 85 Gorenji Boštanj (Boštanj) XII/5
- 86 Goričica, 505 m, (Nomenj) VI/3
- 87 Gornji Ajdovec?, (Ajdovec) IX/4
- 88 Gračenica (Radmirje) XIV/2
- 89 Grad, 120 m, (Miren) II/11
- 90 Grad, 628 m, (Kozjane) III/13
- 91 Grad ?, (Tolmin) I/8
- 92 Grad ?, (Pečine) I/7
- 93 Grad ?, 687 m, (Sela) I/7
- 94 Grad, 413 m, (Sočerga) III/4
- 95 Grad (Šmihel pod Nanosom) V/4
- 96 Gradček, 770 m, (Vrh) V/9
- 97 Gradec, 616 m, (Blečji vrh) VIII/41
- 98 Gradec, 509 m, (Movraž) III/4
- 99 Gradec, 550 m, (Movraž) III/4
- 100 Gradec pri Kovačih ?, (Lokavec) II/1
- 101 Gradina, 561 m, (Jelšane) V/7
- 102 Gradiš ?, (Majski vrh) XVIII/22
- 103 Gradišče (Bevke) VIII/43
- 104 Gradišče (Breg) XIII/5
- 105 Gradišče, 858 m, (Cerknica) V/2
- 106 Gradišče (Čirčiče) VII/5
- 107 Gradišče (Črni kal) III/1
- 108 Gradišče (Črnuče) VIII/4
- 109 Gradišče XIII/3
- 110 Gradišče, 641 m, (Gornja Košana) V/3
- 111 Gradišče ?, (Gosteče) VII/15
- 112 Gradišče (Kal) XII/13
- 113 Gradišče, 406 m, (Kobdilj) III/12
- 114 Gradišče, 310 m, (Korita) IX/2
- 115 Gradišče (Križ) XII/5
- 116 Gradišče (Križevci pri Ljutomeru) XIX/9
- 117 Gradišče ?, (Križevska vas) VIII/6
- 118 Gradišče, 387 m, (Lokavec) II/1
- 119 Gradišče ?, (Mali Rakitovec) VIII/39
- 120 Gradišče, 632 m, (Martinj hrib) VIII/19
- 121 Gradišče (Pivka) V/10
- 122 Gradišče ?, (Precetinci) XIX/2
- 123 Gradišče, 655 m, (Račice) III/9
- 124 Gradišče (Raduše) XV/10
- 125 Gradišče, 640 m, (Razdrto) V/4
- 126 Gradišče ?, (Rifengozd) XVI/10
- 127 Gradišče ?, (Rovte) VIII/31
- 128 Gradišče ?, (Sanabor) II/3
- 129 Gradišče ?, (Senično) VII/16
- 130 Gradišče, 655 m, (Slavina) V/10
- 131 Gradišče ?, XV/10
- 132 Gradišče (Socerb) IV/1
- 133 Gradišče, 485 m, (Spodnja Slivnica) VIII/9
- 134 Gradišče (Petrušnja vas) VIII/34
- 135 Gradišče (Suhadole) XIII/3
- 136 Gradišče ?, (Šafarsko) XIX/12
- 137 Gradišče, 630 m, (Šembije) V/8
- 138 Gradišče ?, XX/17
- 139 Gradišče, Sv. Martin (Valična vas) IX/21

- 140 Gradišče, 600 m, (Velika Ilova gora) VIII/9
- 141 Gradišče IX/20
- 142 Gradišče ?, (Vintarjevec) VIII/37
- 143 Gradišče ?, 805 m, (Volaka) VII/3
- 144 Gradišče (Vrhpeč), Sv. Ana IX/17
- 145 Gradišče, 706 m, (Vrh pri Višnji gori) VIII/41
- 146 Gradišče (Zalog) VIII/28
- 147 Gradišče, 1283 m, (Sv. Kunigunda) XVI/38
- 148 Gradišče, 547 m, (Žažar) VIII/10
- 149 Gradišče na Čepni, 791 m, (Knežak) V/8
- 150 Gradišče nad Bašljem (Bašelj) VII/9
- 151 Gradišče nad Pijavo gorico VIII/35
- 152 Gradišče na Štuclju (Pivka) VII/7
- 153 Gradišče na Žejski Dobravi, 470 m, (Bistrica) VII/7
- 154 Gradišče pod Begunjščico (Begunje na Gor.) VI/1
- 155 Gradišče pri Divači, 486 m, III/2
- 156 Gradišče pri Litiji VIII/17
- 157 Gradišče pri Lukovici, 446 m, VIII/20
- 158 Gradišče pri Štjaku III/12
- 159 Gradišče pri Vipavi II/16
- 160 Gradišče Sv. Pavel (Planina) II/1
- 161 Gradišnica ?, 496 m, (Podtabor pri Grosupljem) VIII/26
- 162 Gradišče (Krčevina pri Ptuju) XVIII/17
- 163 Gradiški vrh, 680 m, (Gradišče) X/9
- 164 Gradišnik ?, (Kotlje) XV/9
- 165 Gradno, 634 m, (Obrov) III/9
- 166 Grahovo V/2
- 167 Grajski hrib (Brestanica) XII/6
- 168 Grgar II/7
- 169 Griža (Brezovica) III/7
- 170 Griže III/11
- 171 Grmovlje IX/14
- 172 Grobeljce (Ločica ob Savinji) XVI/17
- 173 Groblje ?, (Žlan) VI/3
- 174 Hajdina (Male Brusnice) IX/1
- 175 Henina ?, XVI/8
- 176 Hmeljnik (Gorenje Kamenje) IX/7
- 177 Hotičina, 660 m, III/7
- 178 Hrastnik XVI/36
- 179 Hrib (Kastelec) III/1
- 180 Hrušica II/3
- 181 Hrušica III/9
- 182 Ig, Grajski hrib VIII/11
- 183 Igrišče (Rovišče) XII/21
- 184 Izola IV/2
- 185 Jašmovica, 465 m, (Rakitovec) III/8
- 186 Javor, Nad žitnicami VIII/28
- 187 Javorje III/9
- 188 Javorje VIII/37
- 189 Javornik (Dolnji Zemon) V/5
- 190 Jelenje XIII/3
- 191 Jelenšče, 1100 m, (Dražgoše) VII/20
- 192 Jelenšek, 817 m, (Godovič) II/5
- 193 Jeterbenk ?, (Žlebe) VIII/21
- 194 Jugorje XI/5
- 195 Kačiče, Sv. Marija III/2
- 196 Kamen pri Vnanjih goricah ?, (Vnanje gorice) VIII/3
- 197 Kamnica ?, Lucijin breg XVII/11
- 198 Kamplov hrib, 716 m, (Mala Štanga) VIII/29
- 199 Karlin, 468 m, (Brezje pri Trebelnem) IX/16
- 200 Karlin (Dobravica) IX/13
- 201 Kastelec III/1
- 202 Kaštelir, 269 m, (Dvori nad Izolo) IV/2
- 203 Kaštelir, 244 m, (Jelarji) IV/1
- 204 Klemenčevo gradišče (Letenice) VII/4
- 205 Klemenka, 571 m, (Lokev) III/2
- 206 Ključ, 299 m, (Hrastovlje) III/1
- 207 Ključevica XIII/11
- 208 Knežja lipa ?, X/5
- 209 Kobjeglava III/12
- 210 Kočevske Poljane IX/3
- 211 Kokoš, 667 m, (Vrhopolje) III/5
- 212 Kompoljski hrib (Trnjava) VIII/20
- 213 Konec (Zagorje ob Savi) XIII/13
- 214 Kopanj (Velika Račna) VIII/9
- 215 Koprivnica XII/19
- 216 Koprivnik ? X/5
- 217 Koroška Bela ? VI/7
- 218 Kostanjevica na Krasu II/10
- 219 Kostel ? X/3
- 220 Koštabona ?, 251 m, IV/8
- 221 Kota 243 m, (Dekani) IV/1
- 222 Kota 314 m, (Osp) IV/1
- 223 Kota 405 m, (Pomjan) IV/8

- 224 Kota 504 m, (Kačiče) III/2
 225 Kota 600 m, (Trnovo) V/5
 226 Kota 609 m, (Kačiče) III/2
 227 Kota 632 m, (Jelšane) V/7
 228 Kota 634 m, (Jelšane) V/7
 229 Krajno brdo ?, VIII/20
 230 Križatec (Mali Konec) VIII/9
 231 Križna gora, 855 m, (Podlož) V/9
 232 Križni vrh (Mokronog) IX/8
 233 Krma ?, (Mojstrana) VI/5
 234 Krog ?, XX/11
 235 Krokarjev grad (Pance) VIII/36
 236 Krška jama (Gradiček) VIII/16
 237 Krtina, 365 m, (Krtina) VIII/7
 238 Kucelj, 678 m, (Podgora) V/9
 239 Kucelj, 748 m, (Gorenje Brezovo) VIII/41
 240 Kučar (Podzemelj) XI/4
 241 Kum XIII/7
 242 Kupljenik VI/2
 243 Kuteževo, 874 m, V/6
 244 Lačna, 452 m, (Gračišče) III/4
 245 Lajše ? VII/11
 246 Laže III/10
 247 Leskovec pri Krškem XII/14
 248 Leše VIII/17
 249 Limberk, 688 m, (Mala Račna) VIII/9
 250 Limbuš XVII/19
 251 Lipovnik, 489 m, (Škrbina) III/6
 252 Lisca (Jurklošter) XVI/8
 253 Litija VIII/17
 254 Ljubljana VIII/18
 255 Loka, 448 m, III/1
 256 Loke, 242 m, II/12
 257 Lokovica ? XV/7
 258 Lorencan (Beka) III/5
 259 Lukovica, 745 m, (Slivje) III/7
 260 Lužarji X/9
 261 Mačji hrib (Kortine) IV/4
 262 Mačkovec X/2
 263 Mačkovec XI/5
 264 Mačkovec pri Dvoru ? IX/4
 265 Mačkov vrh (Veliki Korinj) IX/21
 266 Magdalenska gora, 499 m, (Šmarje) VIII/36
 267 Mala Loka IX/19
 268 Mala vas (Knežja vas) IX/2
 269 Mali Cirknik (Volčje njive) IX/6
 270 Mali Gradec, 676 m, (Polje) VI/3
 271 Malija IV/2
 272 Mali Kras, 458 m, (Socerb) IV/1
 273 Marija Gradec ? XVI/10
 274 Markovec, 224 m, (Semedela) IV/3
 275 Markovski grič (Markovec) V/9
 276 Markovščina III/7
 277 Martinišče, 345 m, (Sveto) III/6
 278 Mati božja, 465, (Loka) III/1
 279 Medvedjek ?, (Veliki Gaber) IX/20
 280 Metlika XI/5
 281 Metnaj VIII/32
 282 Mihali (Škrbina) III/6
 283 Mihovo IX/13
 284 Miklavški hrib (Celje) XVI/3
 285 Mirna vas IX/16
 286 Molnik (Podmolnik) VIII/28
 287 Monte Romano ?, (Pomjan) IV/8
 288 Mozelj ? X/5
 289 Muhaber IX/10
 290 Muljava VIII/16
 291 Nad dolinco, 248 m, (Brestovica pri Komnu) III/6
 292 Nad Lazom, 692 m, (Barka) III/13
 293 Nadleški hrib, 630 m, (Nadlesk) V/9
 294 Nadliški hrib, 856 m, (Hiteno) V/1
 295 Nad peklom ?, (Dobrova) VIII/5
 296 Na Grebenu (Podsmrečje) VIII/1
 297 Na Hribu (Dolenja vas pri Senožeh) III/10
 298 Naklo III/2
 299 Na Langerju ?, 560 m, (Sv. Magdalena pri Preboldu) XVI/19
 300 Na Ianišču (Kalce) VIII/19
 301 Na pečeh (Dražgoše) VII/20
 302 Na Pelinovcu (Križevska vas) VIII/6
 303 Na Režilah (Šmarje) VIII/36
 304 Narpelj (Trška gora) XII/25
 305 Nasirec (Hrpelje) III/5
 306 Na Straži (Polica) VIII/9
 307 Na Tičnici (Sava) VIII/17
 308 Njivice (Begunje na Gorenjskem) VI/1
 309 Nova Štifta X/8
 310 Novine (Šentilj v Slovenskih goricah) XVII/29
 311 Novi Tabor XI/7
 312 Novo mesto IX/9
 313 Obla gorica VIII/37

- 314 Obrh ? XI/3
 315 Obrobca, 640 m, (Knežak) V/8
 316 Ogulin (Vinica) XI/8
 317 Oljska gora ?, 407 m, (Nadgorica) VIII/4
 318 Orlek, 666 m, (Gradišče pri Materiji) III/7
 319 Ormož XVIII/13
 320 Ortnek X/9
 321 Otočec ? IX/18
 322 Pantijak (Sv. Lucija) IV/6
 323 Petrinje ? III/5
 324 Piran ? IV/5
 325 Piškovec, 815 m, (Nova vas) V/1
 326 Plače ?, 184 m, (Vipavski Križ) II/1
 327 Planina pri Sevnici ? XVI/14
 328 Pleš ?, (Brezje) XIII/1
 329 Pleševica, 470 m, (Brezje pri Trebelnem) IX/16
 330 Pleševica ?, (Čemše) IX/7
 331 Plešivica, 366 m, Sv. Magdalena, (Adlešiči) XI/1
 332 Plešivica, 590 m, (Dvor) IX/4
 333 Podbeže III/9
 334 Podgorje pri Letušu XVI/1
 335 Podgrad III/9
 336 Podkoren VI/8
 337 Podkum XIII/7
 338 Podloški grič (Podlož) V/9
 339 Podpeč III/1
 340 Podpeč (Lože) XVI/22
 341 Podpeč pod Skalo VIII/8
 342 Pod Studencem (Knežak) V/8
 343 Po gozdih (Brezje pri Trebelnem) IX/16
 344 Pohorski dvor ?, (Hoče) XVII/7
 345 Po hribih (Brezje pri Trebelnem) IX/16
 346 Poljane ?, Sv. Boštjan (Šmarje) IV/8
 347 Poljane nad Škofjo Loko VII/8
 348 Poštela (Zgornje Radvanje) XVII/16
 349 Poženik VII/2
 350 Predgrad XI/6
 351 Pregarje III/9
 352 Prem V/13
 353 Priča (Mokronog) IX/8
 354 Primskovo IX/20
 355 Ptujski grad (Ptuj) XVIII/17
 356 Pusti gradac XI/3
 357 Puščava (Stari trg) XV/10
 358 Puštal (Trnje) VII/15
 359 Radeče XIII/9
 360 Radovljica VI/11
 361 Raka XII/18
 362 Rašica ? VIII/4
 363 Ravelnik, 519 m, (Bovec) I/1
 364 Razori VIII/5
 365 Remergrunt ? X/5
 366 Repnikovo gradišče (Rep) XVII/27
 367 Resevna, 628 m, (Vodruš) XVI/29
 368 Reva ?, 298 m, IX/2
 369 Rifnik, 570 m, XVI/29
 370 Rihemberk, 160 m, (Branik) II/2
 371 Roje (Podroje) VIII/37
 372 Rovišče XIII/10
 373 Rožar III/1
 374 Rožnikovo gradišče (Sora) VIII/21
 375 Rt, 812 m, (Artviže) III/7
 376 Ruda XIII/5
 377 Rudež (Orehovica) IX/13
 378 Sabonje III/9
 379 Sadinja vas ? IX/4
 380 Sava VIII/17
 381 Sela, 183 m, (Špehi) IV/7
 382 Sela pri Gornji Straži IX/12
 383 Senadole ? III/10
 384 Senožec III/10
 385 Senožeti (Gabrovka) VIII/8
 386 Sinji vrh XI/8
 387 Skopo III/3
 388 Slatna (Mala Kostrevnica) VIII/37
 389 Slevce ?, (Koreno nad Horjulom) VIII/10
 390 Slinovce XII/12
 391 Slivnica pri Mariboru ?, Čreta XVII/7
 391a Sloka gora X/9
 392 Smledniški grad, 514 m, (Smlednik) VII/12
 393 Smolenja vas IX/5
 394 Sodinci XVIII/14
 395 Sostro — Zadvor VIII/28
 396 Sovič (Postojna) V/12
 397 Spodnje Gradišče (Lepence) VI/3
 398 Srednji vrh, 553 m, (Gorica) XI/8
 399 Srmin, 85 m, IV/3
 400 Stara cerkev X/2
 401 Stara Fužina ? VI/12
 402 Stare Mile (Pomjan) IV/8

- 403 Stari grad, 667 m, (Čušperk) VIII/9
404 Stari grad (Metulje) V/1
405 Stari grad (Planina) V/11
406 Stari grad (Podbočje) XII/16
407 Stari grad (Sajevče) V/4
408 Stari grad ?, 461 m, (Tinje) XVI/40
409 Stari grad, 508 m, (Višnja gora) VIII/41
410 Stari grad ?, (Zagrad pri Otočcu) IX/18
411 Stari Tabor, 604 m, (Lokev) III/2
412 Stari trg XV/10
413 Stari trg ob Kolpi XI/6
414 Starod III/9
415 Stene sv. Ane v Mali gori, 939 m, (Podtabor) X/10
416 Stična VIII/32
417 Stojanski vrh XII/9
418 Strahovlje XIII/13
419 Stranska vas, 408 m, VIII/9
420 Straža, 377 m, (Pomjan) IV/8
421 Straža Sv. Valentina XII/14
422 Straže ?, (Mislinja) XV/4
423 Stražica, 673 m, (Potoče) III/10
424 Stražica, 711 m, (Trnovo) V/5
425 Stražni hrib, 368 m, (Črnuče) VIII/4
426 Strmec XIII/3
427 Strmec, 450 m, (Socerb) IV/1
428 Strmica V/12
429 Strmica, 625 m, (Verd) VIII/43
430 Studenec XII/21
431 Studeno V/12
432 Sv. Ahac, 799 m, (Ilirska Bistrica) V/5
433 Sv. Ahac, 750 m, (Sloka gora) X/9
434 Sv. Ambrož (Temenica) II/10
435 Sv. Anton, 357 m, (Sv. Anton — sedaj Pridvor) IV/1
436 Sv. Anton (Kobarid) I/6
437 Sv. Helena (Dolsko) VIII/6
438 Sv. Helena (Draga) IX/15
439 Sv. Helena IX/6
440 Sv. Helena, 364 m, (Podbela) I/2
441 Sv. Hrib, 673 m, (Gradiščica) III/7
442 Sv. Janez Krstnik (Log pri Brezovici) VIII/3
443 Sv. Jera ?, 857 m, (Lajše) VII/11
444 Sv. Jurij nad Potočami (Potoče) III/10
445 Sv. Katarina, 307 m, (Nova Gorica) II/12
446 Sv. Križ (Kališe) VII/11
447 Sv. Križ, 669 m, (Slope) III/7
448 Sv. Kunigunda na Taboru ?, 377 m, (Goričica pri Ihanu) VIII/7
449 Sv. Lenart (Krvava peč) X/9
450 Sv. Lucija ?, (Skaručna) VIII/42
451 Sv. Marija nad Vitovljami, 605 m, (Vitovlje) II/14
452 S. Marjeta, 654 m, (Golo) VIII/11
453 Sv. Marjeta, 359 m, (Libna) XII/25
454 Sv. Marjeta, 488 m, (Žlebe) VIII/21
455 Sv. Martin, 476 m, (Škrbina) III/6
456 Sv. Maver (Most na Soči) I/7
457 Sv. Mihael (Grosuplje) VIII/9
458 Sv. Mihael ?, 197 m, (Hrvatini) IV/3
459 Sv. Mihael, 305 m, (Sv. Mihael) II/14
460 Sv. Miklavž, 957 m, (Golica) VII/11
461 Sv. Miklavž na Goropeči, ? 403, (Brdo) VIII/7
462 Sv. Mohor, 522 m, (Podstran) VIII/23
463 Sv. Mohor, 948 m, (Zabrekve) VII/11
464 Sv. Pavel (Vrtovin) II/4
465 Sv. Peter ?, 365 m, (Gaberje) II/2
466 Sv. Peter (Gorenji Mokronog) IX/16
467 Sv. Primož (Gradišče pri Materiji) III/7
468 Sv. Primož, 718 m, (Radohova vas) V/10
469 Sv. Primož, 817 m, (Zgonče) X/9
470 Sv. Rok (Drožanje) XII/20
471 Sv. Rok, 619 m, (Srobotnik pri Velikih Laščah) X/9
472 Sv. Rok (Šentvid pri Stični) VIII/34
473 Sv. Socerb ?, 817 m, (Artviže) III/7
474 Sv. Štefan ?, 643 m, (Račice) III/9
475 Sv. Tibot ?, 390 m, (Šmarje) II/2
476 Sv. Urh ?, 430 m, (Zaklanec) VIII/10
477 Sv. Valentin (Moravče) VIII/23
478 Sv. Volar (Sv. Hilarij), 317 m, (Robič) I/6
479 Sv. Vrh (Mokronog) IX/8
480 Sveta Gora, Zasavska gora (Rovišče) XIII/10
481 Svete gore ?, (Zagaj) XII/2
482 Svibno XIII/9
483 Šance (Nova Oselica) VII/13
484 Šance (Stari trg) XV/10



GRADIŠČA (KASTELI) SLOVENIJE

LEGENDA:

- ugotovljeno gradišče (kastelel)
- domnevno gradišče (kastelel)
- V številka arheološke regije
- 25 številka arheološkega sektorja
- 86 številka arheološke postojanke
- Številke na zemljevidu se nanašajo na številke v Seznamu gradišč (kastelov) Slovenije.

- 485 Šemnik XIII/13
 486 Šentjurski hrib (Kaplja vas) XII/22
 487 Šilentabor (Tabor) V/10
 488 Škocjan III/2
 489 Škocjan IX/14
 490 Šlemine (Vinica) XI/8
 491 Šmaraški vrh, 647 m, (Šmarata) V/9
 492 Šmarjetna gora (Kranj) VII/5
 493 Šmarna gora ?, 667 m, (Šentvid) VIII/33
 494 Šmartno na Pohorju ? XVII/31
 495 Šmartno pod Šmarno goro VIII/33
 496 Šmeje ? (Podturn) IX/16
 497 Šmihelsko gradišče (Griže) III/11
 498 Špiček (Selce) V/10
 499 Štanjel III/12
 500 Štatenberk IX/16
 501 Šteberk, 644 m, (Lipsenj) V/2
 502 Šternov hrib (Smlednik) VII/12
 503 Štorje ? III/11
 504 Štucljevo gradišče (Brezje) XIV/3
 505 Šutna XII/16
 506 Tabor, 492 m, (Cerovo) VIII/26
 507 Tabor, 612 m, (Gorenji Logatec) VIII/19
 508 Tabor (Hrib-Loški potok) X/4
 509 Tabor, 244 m, (Podnanos) II/16
 510 Tabor, 523 m, (Povir) III/11
 511 Tabor ?, (Ravne) II/4
 512 Tabor (Sežana) III/11
 513 Tabor III/11
 514 Tanča gora XI/3
 515 Tičlerjev vrh ?, 721 m, (Stražišče) XV/7
 516 Tihaboj VIII/8
 517 Tolsti vrh IX/13
 518 Tomaj, 382 m, Gradišče III/3
 519 Tomišelj VIII/11
 520 Trbinc IX/6
 521 Trebnje IX/17
 522 Trnje V/10
 523 Tržišče (Dolenja vas) V/2
 524 Turiška vas XVII/27
 525 Turje XIII/2
 526 Učakarjevo gradišče (Kleče) VIII/6
 527 Ulaka (Stari trg pri Ložu) V/9
 528 Unec V/14
 529 Vače VIII/40
 530 Vahta, 399 m, (Kazlje) III/11
 531 Volarija, 508 m, (Dane pri Divači) III/2
 532 Valična vas IX/21
 533 Vavta vas IX/12
 534 Velika Dolina XII/23
 535 Velika Kostrevnica ? VIII/37
 536 Velika planina ?, 1666 m, (Kamniška Bistrica) VIII/13
 537 Velika Strmica IX/16
 538 Velika Trata, 439 m, (Šentvid) VIII/33
 539 Velike Bloke ? V/1
 540 Velike bukve, 579 m, (Gorenji Logatec) VIII/19
 541 Velike Malence XII/10
 542 Velike Žablje (Vipavski Križ) II/1
 543 Veliki Čentur ? (Čentur) IV/3
 544 Veliki Devin, 1029 m, (Koritnice) V/8
 545 Veliki Gradec, 613 m, (Polje) VI/3
 546 Veliki Nerajec ? XI/3
 547 Veliki Otok V/12
 548 Veliko Gradišče, 741 m, (Vrhpolje) III/5
 549 Vencljev hrib (Radohova vas) VIII/34
 550 Venišče XII/14
 551 Vesela gora (Brinje) IX/11
 552 Videmska skala (Zagorje ob Savi) XIII/13
 553 Vine, Sv. Janez XIII/13
 554 Vinji vrh XI/7
 555 Vinji vrh (Šmarjeta) IX/15
 556 Vino ? VIII/26
 557 Vipavski Križ II/1
 558 Visoki vrh, 647 m, (Veliko brdo) V/7
 559 Vnanje gorice ? VIII/3
 560 Vodice XIII/10
 561 Volake ? (Dolenčice) VII/8
 562 Volčji grad III/6
 563 Vranje XII/26
 564 Vrbovec ? (Žlabor) XIV/4
 565 Vrh (Sela pri Šumberku) IX/22
 566 Vrh nad Knežakom, 729 m, (Knežak) V/8
 567 Vrh pri Površju XII/18
 568 Vrh pri Sobračah VIII/34
 569 Vrh. sv. Trojice (Žeje) VIII/7
 570 Vrhnika VIII/43
 571 Vrhovka, 464 m, (Mali vrh) VIII/36
 572 Vrhtrbnje IX/17

- 573 Vurberg ? (Vumpah) XVIII/5
 574 Zadrc XI/6
 575 Zagorica pri Dobrniču IX/2
 576 Zagradišče VIII/28
 577 Zagrajec III/6
 578 Zajčev grad (Kebel) XVII/17
 579 Zanigrad III/1
 580 Zaplana ? VIII/43
 581 Zasap XII/9
 582 Zazid, 485 m III/8
 583 Zbelovo ? XVI/12
 584 Zdole XII/25
 585 Zemono ? II/16
 586 Zgornje Čolnišče (Čolnišče) XIII/13
 587 Zgornje Gradišče (Lepence) VI/3
 588 Zgornji Mamolj XIII/8
 589 Zid, 747 m, (Tuji grm) VIII/29
 590 Zilje ? XI/8
 591 Zloganje IX/14
 592 Žablje ?, Na Čevcu VII/4
 593 Žalostna gora, 418 m, (Preserje) VIII/25
 594 Žeželj ?, 334 m, (Vinica) XI/8
 595 Židovec, 838 m, (Miklarji) XI/2
 596 Žužemberk ? IX/22
 597 Žvabi (Krkavče) IV/8
 598 Žvabovski studenec (Vrh pri Šentjerneju) IX/13

Seznam gradišč (kastelov) je sestavljen na osnovi podatkov v delu Arheološka najdišča Slovenije (ANSI), ki upošteva arheološka najdišča, dokumentirana do l. 1965. Številke gradišč so istovetne s številkami na zemljevidu.